

Restaurátorský záměr na restaurování
4 kusů shodných lustrů tereziánského typu z Besedního domu v Ivančicích

I. Údaje o památce:

1. **Autor:** neznámý
2. **Sloh, datování:** okolo 1970
3. **Materiál / technika:** mosaz, železo, skleněné misky, skleněné rozety a lišty, skleněné ověsy a hlavičky, skleněné díly těla lustrů, skleněná závěsná koule, tzv. zlatá barva, vázací drátky a ketlovací jehly – oboje mosazné, elektromateriál / pasířská, zámečnická, sklářské techniky
4. **Rozměry:** výška lustru 60 cm (bez závěsného řetězu) průměr lustru 50 cm
5. **Předchozí restaurátorské zásahy:** nejsou známy

II. Údaje o akci:

1. **Investor:** Město Ivančice, Palackého náměstí 196/6, 664 91 Ivančice
2. **Restaurátor:** Lea Raisová, Sosnová 11, 637 00 Brno

III. Popis památky:

1. Popis – složení, kompozice, jednotlivé prvky atp.

Osmi světelné lustry sestávají ze čtyř ramen, která jsou ukotvena ve spodním a horním nosném kotouči. Ramena jsou vyrobena z železné pásovin, natřené tzv. zlatou barvou. Každé rameno se ve spodní části rozděluje do dvou větví, na jejichž koncích jsou osazeny skleněné misky pod svíčky. Misky jsou oketlovány ověsy s hlavičkami. Ramena jsou obložena skleněnými lištami a rozetami. Nad horním nosným kotoučem ramena přesahují a tvoří tak korunu lustru. Ramena jsou ověšena skleněnými ověsy, které jsou oketlovány hlavičkami, někde i rozetami. Z horního nosného kotouče vychází nosná trubka, která je také natřena zlatou barvou. Na ní jsou navlečeny dva skleněné díly těla lustru. Nahoře je na trubce našroubováno závěsné oko lustru. Dolním koncem prochází trubka nosným kotoučem i jeho kovovou i skleněnou krytkou. Tyto jsou přidržovány maticí. Spodním nosným kotoučem také prochází trubka. Nad kotoučem je na ní uchycen zvoncovitý skleněný díl těla, do něhož je osazena objímka žárovky. Pod spodním kotoučem je také kovová a na ní skleněná krytka. Přidržované jsou zdobnou maticí. Ta má zespodu díрку,

do které je zavěšena spodní rautová skleněná koule oketlovaná hlavičkami. Ramena jsou mezi sebou propojena řetězy vázanými z hlaviček, uprostřed řetězů jsou spuštěny ověsy. Lustr je elektrifikován, v miskách na ramenech jsou na posuvných objímkách krytých šesulemi žárovky E 14. Ve středu lustru, ve skleněném díle je použita žárovka E27. Lustry jsou zavěšeny na řetězech, u stropu mají kovové krytky.

2. Popis stavu památky před započatím restaurátorských prací

Kovové části lustrů jsou natřeny zoxidovanou tzv. zlatou barvou čili práškovým bronzem s pojidlem. Na místech, kde je nátěr poškozen, ale i na mnoha místech přes něj prostupuje koroze podkladu v tomto případě rez. Pod spodním nosným kotoučem a jeho krytkami, u jednoho z lustrů, rez přechází i na sklo a závěsnou kouli, vypadá to, že do lustru asi zateklo. Vázací drátky obkladů ramen, ověsů i řetězů z hlaviček jsou působením atmosférické koroze ztmavlé, zkřehlé, hrozí pád ověsů a ostatních skleněných dílů. Lustry jsou znečištěny prachem a hmyzími exkrementy. Chybí cca pětina ověsů a dalších skleněných dílů. Šroubení na lustrech je zarezavělé, někde ztrhané, někde uvolněné. Elektrifikace je sice funkční, ale dosti necitlivě provedena. Silné vodiče na ramenech poněkud ruší, šesule (tj. kryty objímek) jsou zbytečně široké k takto malým rozměrům lustrů. Elektrifikace již nejspíše neodpovídá platným normám.

IV. Koncepce restaurátorského zásahu a postup práce

Lustry se částečně rozloží, zabalí a dopraví do restaurátorských dílen. Dále budou úplně demontovány, včetně sejmutí všech skleněných částí a odstranění staré elektroinstalace. Poté budou podrobeny důkladnému průzkumu. Po vyhodnocení průzkumu se přistoupí k restaurování. Pokud budou nalezeny praskliny, tak budou proletovány a udělají se kontrolní RTG snímky. Sváry budou začištěny a zaleštěny. Všechny kovové části lustrů budou zbaveny druhotné povrchové úpravy (nátěru tzv. zlatou barvou) a koroze mechanicky okartáčováním na leštičce. Opraví se vadné šroubení, chybějící se doplní. Dále budou kovové části vyleštěny, odmaštěny, usušeny a opatřeny novou povrchovou úpravou, nátěrem antikorozní (zlatou) barvou. Skleněné části budou umyty v destilované vodě s přídavkem Syntaponu, opláchnuty, usušeny a navázány novými vázacími drátky a ketlovacími jehlami. Spolu s obklady ramen budou na ramena navázány el. vodiče, barevně přizpůsobené tak, aby nerušily. Na ramena se osadí misky pod svíčky, do nich posuvné objímky, kryté šesulemi o průměru 28 mm. Tyto budou k lustru vhodnější. Ramena i misky se ovážou ověsy. Lustry se zkompletují a provede se revize

elektroinstalace. Opět se částečně rozloží, zabalí a odvezou se na místo určení, kde budou zkompletovány, zavěšeny a připojeny k el. síti. Ke svítidlům bude dodána revizní zpráva elektroinstalace a restaurátorská zpráva včetně fotodokumentace. Veškeré nejasnosti budou konzultovány s investorem.

V. Použité technologie a materiály

leštění – leštící pasty Abra plus

odmaštění – OR 3 standart bezvodý odmašťovací prostředek, výrobce Prochem aplikovaná chemie Lanškroun, aceton

mytí – destilovaná voda, Syntapon

povrchová úprava – nátěrová hmota na železo Alkyton, výrobce Rust-Oleum Netherlands B.V. 4700 AC Rosendaal Holandsko, distributor Monti-Dupli s.r.o.

Navázání ověsů, obkladů, rozet, hlaviček – mosazné vázací drátky – výrobce Hobero Arbesova 866, 337 01 Rokycany, povrchová úprava drátů – Galvanotechna, U Šamotky 1153, 463 11 Liberec-Vratislavice nad Nisou, ketlovací jehly – Precioza

Materiály: vázací dráty mosazné – Hobero, ketlovací jehly – Precioza

skleněné díly – náš depozit

elektromateriál – vodiče, objímky, šesule – firma Luha, Tyršova stezka 200, Jablonec nad Nisou

elektromateriál – vodiče, objímky, svorkovnice, žárovky, firma Luha

VI. Doporučený režim památky včetně termínů, průběžného ošetření

Lustry by měly být umístěny na suchém bezprašném místě bez velkých teplotních výkyvů. Lze je občas oprašovat pérovým oprašovadlem nebo otírat měkkým hadříkem. Skleněné části lze otřít hadříkem navlhčených destilovanou vodou, odolné nečistoty lihem. Kovové části nenamáčet! Nepoužívat aerosolové čisticí přípravky. Při čištění lustru je třeba dbát bezpečnosti práce.

V Brně dne.....

Lea Raisová, Sosnová 11, Brno